

O zabavení pracovního důchodu podle nařízení z 30. října 1940

Karel K ř e p e l k a.

Dne 22. XI. 1940 bylo vyhlášeno v č. 49 Věstníku říšského protektora v Čechách a na Moravě nařízení, upravující jednotně ochranu pracovního důchodu před zabavením. Toto nařízení, zvané zkráceně *nařízením o zabavování mzdy*, jest z 30. října 1940 a bylo vydáno v říšském zákoně 31. října 1940 s výslovným poukazem na výnos Vůdce o Protektorátu Čechy a Morava z 16. 3. 1939 pro území celé Říše, tedy i Protektorátu, a to s platností od 1. prosince 1940 (úvod a § 16 cit. nař.).

I.

Pracovní důchod.

a) Pracovním důchodem rozumí jmenované nařízení veškeré platy úředníků a příslušníků branné moci, mzdy pracovní a služební, odpočivné a podobné běžné poskytované důchody po zatímním nebo trvalém odchodu ze služebního nebo pracovního poměru, dále příjmy pozůstalých, jakož i jiné odměny za služební úkony všech druhů, které zabírají výdělečnou činnost dlužníkovu zcela nebo z podstatné části (§ 1 odst. 2. cit. nař.) a to bez ohledu na jejich pojmenování nebo způsob jejich výpočtu (§ 1 odst. 3.).

Do pracovního důchodu však spadá nejen v peněžích s platná část služebních nebo zaopatřovacích požitků zaměstnance, nýbrž i plnění *naturální* (§ 7 č. 3.), na něž podle nového a tímto nařízením stanoveného znění § 290 ex. ř. a § 7 č. 3. nař. se rovněž vztahuje jeho platnost.

Potud se tedy kryje pojem služebního důchodu podle cit. nař. s pojmem platu, resp. mzdy podle zák. č. 314/20 Sb., upravujícího exekuci na platy a mzdy. Tento zákon rozumí totiž platem resp. mzdou veškeré služební i zaopatřovací platy a mzdy osob zaměstnaných ať ve službě soukromé či veřejné, ať trvale nebo dočasně.

b) Nařízením o zabavování mezd upravuje však dále také zabavení důchodů, které buď vůbec nejsou příjmy ze služebního poměru nebo které nejsou alespoň peněžitou odměnou za vykonané práce nebo služby.

Tak se vztahuje toto nařízení na platy, na které má nárok člen

pracovního společenství (ein Gefolgschaftsmitglied) jako na odměnu za omezení své soutěžní činnosti po určitou dobu po skončení služebního poměru (§ 2 č. 1). Jsou to odměny za vzdání se soutěže bývalým zaměstnancem vůči zaměstnavateli v tomtéž nebo v příbuzném oboru obchodního podnikání buď vůbec nebo v určitém místě obvykle na určitou dobu.

Dále se vztahuje toto nařízení také na peněžité důchody, vyplácené z pojišťovacích smluv, jestliže tyto byly uzavřeny k zaplacení pojištění nebo jeho příslušníků, kteří mají vůči němu nárok na výživu (§ 2 č. 2).

Toto ustanovení jest vlastně jen rozvedením shora citované definice pracovního důchodu uvedené v § 1 odst. 2., neboť taková peněžitá renta zakoupená zpravidla zaměstnavatelem pro zaměstnance není v podstatě nic jiného, než „odpočivné, případně podobný běžný důchod poskytovaný po zatímním nebo trvalém odchodu ze služebního nebo pracovního poměru”.

c) Pod pracovní důchod patří dále podle § 10 nař. také tak zv. nepřímý pracovní příjem.

Jestliže totiž dlužník vykonal nějaké práce nebo služby příjemci těchto (dem Empfänger der vom Schuldner geleisteten Arbeiten oder Dienste) a ten se zavázal jemu, že za to bude plnit třetí osobě buď v částečnou nebo úplnou odměnu, může věřitel zabavení podle exekučního titulu znějícího proti dlužníkovi přímý tento nárok třetí osoby na plnění vůči příjemci práce neb služeb tak, jako by tento nárok vůči němu dosud patřil dlužníkovi. Toto zabavení nároku na dlužníkovu odměnu postihuje bez dalšího nárok třetí oprávněné osoby. Zabavovací usnesení jest doručiti ovšem i onomu třetímu oprávněnému právě tak jako dlužníku (§ 10 odst. 1.).

Ustanovení toto je odpůrcí povahy, poněvadž činí neúčinným vůči věřiteli nárok oné třetí oprávněné osoby. V platném právním řádu jest novotou, poněvadž jednak stanoví zákonnou domněnku, že nárok třetího oprávněného, jemuž dlužník postoupil svůj nárok na odměnu za práci neb služby, je považovati přes to za nárok dlužníkův, jednak poněvadž rozšiřuje účinnost usnesení povolujícího zabavení dlužníkovy pohledávky za příjemcem prací i na pohledávku třetího oprávněného. Dosud postihovalo takové usnesení zákazem platby dlužníkovi pouze jeho poddlužníka.

Z odpůrcí povahy právě zmíněného ustanovení jest vyvozovati, že třetí z postupu oprávněná osoba může se zabavení svého nároku brániti námitkou, že její pohledávka vůči dlužníku vznikla v době, kdy nevěděla ani nemusila věděti o pohledávce vymáhajícího věřitele (§ 2 zák. č. 64/31 Sb.). Tuto obranu by musila ona třetí osoba nastoupiti žalobou podanou u exekučního soudu na nepřít-

pustnost exekuce podle § 39 č. 5 ex. ř., jež jako generální žaloba tohoto druhu v tomto případě přichází jedině v úvahu. Cestu rekursní by nemohla nastoupiti pro zákaz novot v rekursním řízení.

Vymáhající věřitel musí ovšem, chce-li uplatniti vůči třetí osobě svůj nárok, uvésti v návrhu na povolení exekuce kromě stručného vylíčení vzniku exekučního titulu proti dlužníkovi také vznik a výši jeho pohledávky za příjemcem jeho prací nebo služeb a dále výši a povahu plnění příjemcova třetí osobě. O všech těchto tvrzeních musí nabídnouti důkazy, aby mohl soud povolující exekuci řádně přezkoumati, zda jsou dány předpoklady předpisu § 10 odst. 1. nař.

d) Podobně jest odpůrcí povahy i další případ tak zv. nepřímého pracovního příjmu, který spatřuje § 10 odst. 2. nař. v tom, že dlužník koná třetí osobě trvale práce nebo služby, které podle svého druhu a rozsahu bývají obyčejně odměňovány, buď bezplatně nebo za nepřiměřeně malou odměnu. V tomto případě platí zákonná domněnka, že příjemce těchto pracovních nebo služebních úkonů dluhuje v ě ř i t e l i přiměřenou odměnu.

Při zkoumání, zda jsou zde tyto předpoklady, jakož i při určování přiměřenosti odměny má exekuci povolující soud bráti zřetel na všechny okolnosti jednotlivého případu, zvláště na druh pracovního nebo služebního výkonu, na příbuzenství nebo jiné vztahy mezi dlužníkem a příjemcem úkonů a na hospodářskou schopnost k plnění na straně příjemcově.

Podobná ustanovení jsou již v §§ 2 a 3 zák. č. 4/30 Sb., ale pouze na ochranu osob oprávněných požadovati výživu, výchovu nebo zaopatření. Nařízení o zabavování platů rozšiřuje však takovou ochranu i na ostatní věřitele zaměstnanců.

Z bezprostřední souvislosti tohoto ustanovení s předcházejícím shora rozbíraným ustanovením § 10 odst. 1., jakož i z té okolnosti, že podle ustanovení § 10 odst. 2. platí domněnka, že příjemce úkonů dluhuje přímo věřiteli přiměřenou odměnu, mám za to, že i v tomto případě může býti povolena exekuce podle exekučního titulu znějícího na dlužníka přímo vůči jeho zaměstnavateli, musí ovšem v příslušném návrhu věřitel vylíčiti pracovní poměr dlužníkův, případný příbuzenský vztah mezi dlužníkem a příjemcem jeho úkonů, výši odměny, jež jest v místě za podobné úkony obvyklá, případně též majetkové poměry příjemce úkonů a nabídnouti o těchto údajích důkazy, aby exekuci povolující soud mohl určití výši zabavované pohledávky.

e) Podle § 11 odst. 1. nař. lze však zabaviti také neopakující se, tedy jednorázovou, splatnou odměnu za osobně vykonané práce nebo služby a podle § 11 odst. 2 také odměny za poskytování uby-

tování anebo jinaká věcná používání, je-li odměnu považovati za úplatu za služební úkony poskytnuté k r o m ě onoho věcného užívání, a to nikoliv její nepatrnou částkou.

Na návrh jest však soud povinen z těchto odměn ponechati dlužníku tolik, kolik potřebuje na přiměřené časové údobí na nutnou výživu svoji a svého manžela, bývalého svého manžela, svých příbuzných oprávněných k výživě a nebo svého nemanželského dítěte. Při rozhodování buďte volně oceněny hospodářské poměry dlužníkovy, zvláště jeho jiné možnosti výdělkové. Dlužníku nesmí býti ponecháno více, než by mu zůstalo podle volného odhadu soudu, kdyby jeho pracovní důchod sestával z běžné pracovní nebo služební odměny. Návrh dlužníkův jest však zamítnouti, pokud tomu odporují převážné zájmy věřitele (§ 11 odst. 1.).

Proto opět bude nutno již do návrhu na povolení exekuce uvést i a důkazy nabídnouti o tom, jaké příjmy má dlužník kromě tohoto zabavovaného pracovního důchodu, kolik by vydělal, kdyby byl běžně placen a vylíčiti naléhavost zájmu věřitele, na př. pro neutešené jeho majetkové poměry, na výsledku exekuce.

f) Naproti tomu podle nového znění § 291 ex. ř., jak je uvádí cit. nařízení v § 13 odst. 2., nároky na povinný díl nebo na bolestné, pokud nebyly uznány smlouvou nebo smírem nebo nebyly alespoň u soudu uplatněny, jakož i naturální odměny poskytované zaměstnanci v zemědělských závodech, nejsou podrobeny zabavení. Nejsou tedy pracovním důchodem.

II.

O nezabavitelnosti pracovního důchodu.

Některé druhy pracovních důchodů jsou však vůbec ze zabavení vyloučeny buď pro svou povahu nebo pro svou výši.

a) Tak ze zabavení jsou zcela vyloučeny platy mající povahu odškodnění za náklady učiněné zaměstnancem, dále důchody pobírané z důvodu záku pu jistých výhod zaměstnancem (na př. zákup let při pensijním pojištění), sociální přídávky ze zaměstnání mimo závod, odměny za vlastní dodaný pracovní materiál (na př. instalatérský dělník zakoupil na venkovní práci letovací materiál a dostane tento uhrazen od zaměstnavatele), přídavky za zvýšené nebezpečí a podobné platy, jež budou určeny říšským ministrem spravedlnosti a pokud jsou ustanoveny zákonem nebo tarifním, závodním nebo služebním řádem nebo nepřesahují rámec zvyklostí (§ 3 č. 3.).

Dále jsou zcela vyňaty ze zabavení platy poskytované příslušníkům branné moci podle zákona o náležitostech branné

moci při zvláštním jejím uplatnění (tedy na př. za válečného stavu) podle zákona ze dne 28. VIII. 1939 a jeho prováděcích nařízení. Jimi zejména jest vojenský žold, všechny přídavky včetně přídavek frontovních a leteckých, bezplatný příbytek a strava, šatstvo, jakož i příspěvky na ošacení a výstroj a konečně všechny zvláštní platy poskytované pracovním složkám branné moci při jejich zvláštním použití ještě kromě pracovního důchodu (§ 3 čís. 6.).

Stejně jsou zcela ze zabavení vyňaty invalidní přídavky a podobné platy, jakož i čestné žoldy (příslušenství to vyznamenání), spočívající na zákonném předpisu (§ 3 č. 7.), dále výchovné, studijní příspěvky a podobné platy (§ 3 č. 8.). Ohledně válečného, studijních příspěvků a podobných platů nestanoví nařízení, že jsou zabavitelny alespoň pro nároky dětí na výživné, jak to upravuje § 150 c) zák. č. 103/26 Sb. o služebních platech státních zaměstnanců. Předpis tento není nařízením dotčen.

Stejně jsou zcela ze zabavení vyňaty veškeré platy z důvodu úmrtí a z milosti (§ 3 č. 9. nař.).

b) Relativně nezabavitelné jsou tyto platy: polovina pracovní odměny placené za výkon přesčasových hodin jest nezabavitelná pro nároky jiné než alimentární. I z této částky lze však zabavití jedině pro zákonné alimentární nároky oprávněných osob další polovici, takže jsou pro tyto privilegované nároky zabavitelné celkem $\frac{3}{4}$ odměny za hodiny přes čas (Mehrarbeitstunden — § 3 č. 1., § 6 odst. 1. věta 2.).

Rovněž platy poskytované nad pracovní důchod po dobu dovolené, věnování při příležitostech zvláštní události v závodě a za věrné služby, pokud nepřesahují rámeček zvyklostí, jsou zcela nezabavitelné pro pohledávky jiné než pro zákonné výživné (§ 3 č. 2.). Pro alimentární pohledávky jsou však zabavitelné z polovice (§ 6 odst. 1., věta 2. nař.).

Stejně nezabavitelné jsou dále vánoční odměny až do částky poloviny měsíčního pracovního výkonu, nejvýše však do částky 1500 K (150 R. M. v orig. § 3 č. 4., § 6 odst. 1.). Jde-li však o výživné ze zákona, může dlužník býti zabavena vánoční odměna až do výše odpovídající $\frac{3}{4}$ měsíčního pracovního důchodu.

Dále příspěvky vyplácené při uzavření sňatku a při porodu jsou zabavitelné jedině pro nároky vzniklé z podnětu sňatku (na př. pro alimentární nárok manželky) nebo porodu (na př. náhrada výloh vzniklých slehnutím před porodem opuštěné manželky — § 3 č. 5.).

c) Zabavitelné jsou jen pod podmínkou: aa) že výkon exekuce vedené na jiný movitý majetek dlužníkův nevedl k úplnému uspo-

kojení věřitele (v českém úředním překladu nesprávně dlužníka), nebo jak lze předvídati nepovede k tomuto uspokojení a bb) odpovídá-li zabavení spravedlnosti podle okolností případu, obzvláště podle povahy vymáhaného nároku a výše platu, jen platy, které jest platiti pro poškozování těla nebo zdraví, vyživovací zákonné důchody, jakož i odškodné za odnětí takových rent placené (na př. bývalý zaměstnavatel, jehož vinou nebyl zaměstnanec přihlášen k nemocenskému pojištění a přišel proto o starobní důchod a pod.), příjmy z nadací, poskytované z dobročinnosti, z výměnku a nebo o doživotním živení, dále z vdovských, sirotčích, úmrtních, pomocných a nemocenských fondů, jež jsou poskytovány výlučně a nebo z podstatné části k podobným účelům (§ 4 č. 1.-4.).

Jest tedy nutno v případě, že věřitel chce zabavit tyto renty nebo platy, aby uvedl a důkazy nabídl již v návrhu na povolení exekuce o tom, že buď výkon exekuce na jiný movitý majetek dlužníkův nevedl k jeho uspokojení nebo aspoň, že není pravděpodobné, že takováto exekuce by měla výsledek a dále, aby vyzvedl okolnosti, z nichž vysvítá naléhavost jeho zájmu na výsledku exekuce (tedy na př. svou nemajetnost, naléhavost závazků jeho tížících, početnost jeho rodiny, poměr majetku věřitele a dlužníka) a tím spravedlnost navrhaného zabavení. Má-li dlužník kromě renty uvedené v § 4 odst. 1. nař. ještě další pracovní důchod, vzniká otázka, zda nezabavitelná částka se počítá jen z této renty či zda se počítá z úhrnného příjmu, vypočteného součtem renty a ostatního pracovního důchodu. Poněvadž zmíněné renty jsou však považovány nařízením za druh pracovního důchodu, platí ohledně výpočtu zabavitelné částky ustanovení § 7 č. 2., podle kterého má býti více pracovních důchodů soudem povolujícím exekuci při zabavování sečteno, takže pro výpočet nezabavitelné částky je rozhodný součet renty a ostatního pracovního důchodu.

d) Co do výše jest zásadně nezabavitelný pracovní důchod do 1300 K (v cit. nař. 130 ŘM.) měsíčně, při týdenní výplatě 300 K (30 ŘM.) týdně, při denní výplatě 50 K (5 ŘM.) denně.

Pokud pracovní důchod přesahuje uvedené částky, jest zásadně vyňat ze zabavení třemi desetinami tohoto přebytku (§ 5 odst. 1. nař.).

Jestliže však dlužník poskytuje výživu svému manželovi, bývalému manželovi, příbuznému nebo manželskému dítěti, pak se zvyšuje tato nezabavitelná část přebytku za každou vyživovanou osobu o další $\frac{1}{10}$, nejméně o 150.— K měsíčně (36 K týdně, 6 K denně), nejvýše o 500 K měsíčně (120 K týdně, 20 K denně).

Podle toho nesmí nezabavitelná část přebytku činícího nejvýše 1.000.— K (100 RM.) převyšovati devět desetin a je-li přebytek vyšší, tedy osm desetin přebytku (der hiernach unfendbare Teil des Mehrbetrags darf jedoch neun Zentel des Mehrbetrags bis zu 100 RM. und acht Zentel des weiteren Mehrbetrags nicht übersteigen).

Má-li tedy na příklad:

1. dělník mzdu 2.300.— K a živi manželku a 2 děti, vypočte se zabavitelná částka pracovního důchodu pro obyčejnou pohledávku věřitele takto:	
mzda činí	2.300.— K,
nezabavitelná částka podle § 5 odst. 1.	1.300.— K,
přebytek tedy činí	1.000.— K.
Z toho nezabavitelné $\frac{3}{10}$ (§ 5 odst. 1. poslední věta) činí	300.— K,
nezabavitelná částka na 3 příslušníky (§ 5 odst. 2.)	450.— K,
zabavitelná částka činí	<u>250.— K.</u>

Poněvadž nezabavitelná část přebytku nesmí převyšovati devět desetin, t. j. 900.— K, může být celých 250.— K zabaveno.

2. Kdyby též dělník při témž příjmu měl kromě manželky 4 děti, měla by se z přebytku 1.000.— K odečítati kromě $\frac{3}{10}$ činících 300.— K ještě další částka 5×150 .— K, t. j. 750.— K, takže by přebytek byl vyčerpán. Poněvadž ale nesmí nezabavitelná část pracovního příjmu přesahovati $\frac{9}{10}$ přebytku, mohl by věřitel pro pohledávku nikoliv z výživného zabavit z jeho platu pouze minimum, t. j. $\frac{1}{10}$ ve výši 100.— K.

3. Dělník živící ženu a 2 děti si vydělá měsíčně	3.300.— K,
nezabavitelná část (§ 5 odst. 1.) činí	1.300.— K,
přebytek	2.000.— K,
nezabavitelné $\frac{3}{10}$ (§ 5 odst. 1. posl. věta)	600.— K,
3 příslušníci (§ 5 odst. 2.)	600.— K,
celkem další srážky	1.200.— K,
zabavitelná částka zbývá	800.— K.

Poněvadž tato zabavitelná částka jest větší než $\frac{2}{10}$ přebytku, t. j. 400.— K, jest její zabavení přípustné.

4. Úředník, živící ženu a 7 dětí má měsíční příjem	8.000.— K,
nezabavitelná částka (§ 5 odst. 1.)	1.300.— K,
přebytek	6.700.— K,
nezabavitelné $\frac{3}{10}$	2.010.— K,
8 příslušníků	4.000.— K,
celkem zbývající nezabavitelná částka	6.010.— K,
jest větší než $\frac{9}{10}$ přebytku a proto zůstává zabavitelným aspoň minimum $\frac{2}{10}$ z přebytku, t. j. 1.340.— K.	

e) Při výpočtu základu tohoto zabavitelného pracovního důchodu jest dbáti těchto pravidel:

1. Nelze počítati do zabavovaného důchodu platy, jež jsou shora uvedeny jako vyjmuté ze zabavení.

2. Dále částky placené na daních z tohoto příjmu nebo na sociálních příspěvcích dlužníkových. K těmto částkám mohou ale býti ustanovením říšského ministra spravedlnosti postaveny na roveň částky, které si musí dlužník k splnění uvedených závazků opatřiti běžně (na př. zálohy na tyto).

3. Má-li dlužník více pracovních důchodů, musí býti sečteny. Nezabavitelnou základní částku jest v první řadě vyňati z pracovního důchodu, který tvoří podstatnou základnu dlužníkovy živobytí (§ 7 č. 2.).

4. Naturální dávky nutno započísti. V takovém případě jest peněžitá část důchodu zabavitelná jenom potud, pokud část celkového příjmu, nezabavitelná pro svoji výši, jest kryta hodnotou naturálních dávek, jež dlužníkovi zůstávají (§ 7 č. 3.).

5. Pracovní důchod dlužníkův podléhající zabavení jest pro výpočet zabavitelných částí při výplatě měsíční zaokrouhliti dolů na částku dělitelnou 20 K (2 Ř.M.), při týdenní výplatě 5 K (0.50 Ř.M.), a při denní výplatě 1 K (0.10 Ř.M., § 7 č. 4.).

f) Exekuční soud může však na návrh výjimečně ponechati dlužníku i část jeho zabavitelného důchodu, kterou pro výši jeho pracovního důchodu by mohl věřitel zabaviti, jestliže jest to nutné, a neodporují-li tomu převážně zájmy věřitelovy buď z ohledu aa) na zvláštní potřeby dlužníkovy, z důvodů osobních nebo následkem jeho povolání, nebo bb) z ohledu na zvlášť obsáhlé zákonné vyživovací povinnosti dlužníkovy (§ 8).

Dlužník může tedy dosáhnouti ještě dalšího snížení, případně propuštění zabavitelné částky svého pracovního důchodu z exekuce vůbec, jestliže podá na exekuční soud v tomto smyslu návrh a prokáže buď své zvláštní osobní potřeby (na př. zadluženost) nebo zvláštní potřeby dané svým povoláním (cestovné do vzdáleného pracoviště a pod.) anebo zvlášť rozsáhlou povinností vyživovací (mnoho dětí a pod.).

Věřitel má jedinou obranu v tom, že ve vyjádření proti tomuto návrhu uplatní a prokáže, že má naléhavější platební povinnosti nebo svízelnější majetkové poměry.

III.

Exekuce pro pohledávky ze zákonného výživného.

Příbuzní, manželé, bývalí manželé nebo nemanželské děti mo-

hou své nároky alimentární, jež jim přísluší ze zákona, vésti exekuci zabavením pracovního důchodu a platů shora vyjmenovaných bez jakýchkoliv omezení vyjma ony platy, jež jsou zcela ze zabavení vyňaty. Na odměnu za vícepráce, na náhradu dovolené, věnování při zvláštních příležitostech v závodě a za věrné služby, pokud nepřesahují rámeček zvyklosti, stejně jako na vánoční odměnu mohou vésti exekuci v rozsahu vylíčeném I. b) tohoto článku.

Jedinou hranicí omezující exekuci na pracovní důchod pro tyto privilegované pohledávky jest, že dlužníkovi musí vždy býti ponecháno tolik, co potřebuje pro svou nutnou výživu a ke splnění svých běžných zákonných povinností k výživě oprávněným, kteří jsou před věřitelem (v českém úředním překladě nesprávně dlužníkem) nebo k stejnému uspokojení osob stejně s věřitelem oprávněných (§ 6 odst. 1).

Výslovně jest zdůrazněno, že nesmí část pracovního důchodu zbývající dlužníkovi přesahovati částku, která by jemu musila zůstatí vůči věřitelům (v úředním překladu nesprávně: dlužníkům) bez přednosti při výpočtu nezabavitelné částky podle výše důchodu.

Jediná pro praxi důležitá výjimka platí pro exekuci vednou pro nedoplatky starší jednoho roku před podáním návrhu na vydání zabavovacího usnesení, pro něž neplatí ani shora uvedené omezení zabavitelnosti pracovního důchodu (§ 6 odst. 1), pokud podle stavu poměrů lze míti za to, že se dlužník své platební povinnosti úmyslně vymkl.

Jestliže takových privilegovaných věřitelů vede exekuci více, pak musí býti na návrh dlužníkův nebo spoluoprávněných podaný u exekučního soudu dodrženo následující pořadí: za stejně oprávněné se pokládají nezl. svobodné děti, manžel a dřívější manžel (podle o. z. o. padá v úvahu jenom manželka). Poměr nezl. svobodných dětí a manžela k dřívějšímu manželu určí exekuční soud podle svého spravedlivého uvážení.

Dále v pořadí jdou ostatní manželští potomci, při čemž ti, kteří by podle zákonné dědické posloupnosti byli dědici, mají před ostatními manželskými potomky přednost a nemanželské děti.

Za těmito jsou příbuzní vzestupné linie, při čemž opět bližší stupně jsou před vzdálenějšími.

Několik stejně oprávněných osob má při tom vždy vzájemně stejné pořadí.

IV.

Všeobecná ustanovení.

a) Nařízení o zabavování mzdy z 30. X. 1940 jest jedním z mi-

mořádných zákonných opatření válečných, jehož hlavním účelem jest ochrana zaměstnanců. Pokud na př. ve svém rozšiřujícím výkladu rozsahu pojmu pracovního důchodu chrání zájem věřitelů, činí tak zcela výjimečně a opět jenom pro ony věřitele, kteří jsou vlastně sociálně slabší než dlužník. Ratio legis tohoto nařízení však vysvítá z § 12 odst. 2, kdež vyslovuje nařízení vykládací pravidlo pro případy zabavení postoupeného pracovního důchodu dlužníkovou věřitelem, jehož postup se stal před platností tohoto nařízení, t. j. před 1. XII. 1940. Výslovně se nařizuje, že předpisu tohoto nařízení má býti v takovém případě použito pouze ve prospěch dlužníkův. Poddlužník může také důsledně plniti podle opatření dlužníkovou tak dlouho oprávněně se sprostující účinkem pro sebe, až mu bude doručeno opačné vykonatelné soudní rozhodnutí anebo až ho dojde prohlášení oprávněného, že se svého nároku vzdává. Tuto zásadu musí tedy soudy při rozhodování o povolení exekuce na pracovní důchody a platy míti především na zřeteli. Před svým rozhodnutím mají slyšeti zása dně účastníky, jak výslovně však ustanovuje nařízení jenom ve svém § 4 odst. 3. pro případ rozhodování o zabavitelnosti platů uvedených v § 4 odst. 1 (renty invalidní, vyživovací, vdovské, z dobročinnosti a pod.). Budou-li míti ovšem soudy potřebné okolnosti již zjištěny jinak na př. z procesních spisů, budou moci rozhodovati bez slyšení účastníků. Stejně budou soudy postupovati také v případech, jestliže věřitel vede exekuci přímo na třetí oprávněnou osobu a nebo na osobu, jež zadarmo nebo za nepřiměřeně nízkou mzdu zaměstnává dlužníka (§ 10 odst. 1 a 2), rovněž tak při žádostech dlužníka na zvýšení nezabavitelné části jeho platu, příp. vyloučení platu z exekuce vůbec (§ 8) nebo při vedení exekuce pro alimentární nároky (§ 6), poněvadž jinak by bez potřebných šetření lehce mohly poškoditi buď dlužníka nebo věřitele. V případech exekuce pro alimentární nároky pak musí soudy vyšetřiti jeho ostatní zákonné vyživovací povinnosti, aby mohly stanoviti výši zabavitelné částky a vzíti slušný zřetel na ostatní stejně oprávněné a rozvrhnouti po případě poměrně plat dlužníkův mezi tyto privilegované osoby. Tím bude dále rozšířena řada případů, kdy exekuční soud povoluje exekuci po předchozím slyšení účastníků. Dosud byl tento postup jen výjimkou v případech povolení exekuce podle exekučního titulu znějícího proti veřejné obchodní nebo komanditní společnosti, na jmění bývalého společníka a nebo na základě exekučního titulu znějícího proti veřejnému společníku ve věcech společnosti proti této (§ 11 odst. 2 ex. ř.), dále před povolením exekuce nucenou dražbou na nemovitost v knihách nezapsanou, jestliže ovšem věři-

tel si nemůže opatřiti o dražbě dlužníkově potřebný listinný doklad (§ 133 odst. 3 ex. ř.) a při povolování exekucí k vynucení jednání nebo opominutí (§ 353-358 ex. ř.).

Podle § 55 odst. 2 ex. ř. má navrhopatel všechny okolnosti podstatné pro navrhované soudcovské rozhodnutí neb opatření v návrhu uvést i také dokázati a soud může kdykoliv — vyjma právě návrh na povolení exekuce a proto shora mluvím o výjimečnosti tohoto slyšení účastníků — naříditi ústní nebo písemné slyšení stran neb jiných účastníků, aby byly zjištěny důležité okolnosti a může také vyzvati dotyčné osoby, aby předložily listiny a nebo jiné potřebné důkazy.

b) Zvlášť důležité pro praxi jest ustanovení § 17 odst. 1. platné pro Protektorát, že totiž pro pohledávky v z n i k l é p ř e d 1. XII. 1940, jestliže to podle stavu poměrů odpovídá slušnosti, může býti pracovní důchod za dobu až do 30. XII. 1941 zabaven za použití a ž d o s u d z e p l a t n ý c h m e z í z a b a v e n í.

Podle platného zákona č. 314/20 Sb. z. a n. totiž ze služebních příjmů jakéhokoli druhu (služ. platy, mzdy, týdenní, denní a jiné) může býti exekucí zabavena nebo zajištěna toliko jedna třetina, a to ještě vždy tak, že musí dlužníkovi zůstatí volným roční příjem 6000 K; jde-li o exekuci na výslužné (provisé a pod.), odbytné a zaopatřovací platy vdov, družek i siroteků, musí dlužníkovi zůstatí volných ročně 4000 K.

Je-li vedena exekuce pro výživné ze zákona plynoucí a veřejné dávky vyměřené ze služebního příjmu (pokud nejsou starší než 3 roky, počítají od splatnosti), je exekuce přípustná až do dvou třetin platu (mzdy) a volných musí dlužníkovi zůstatí 3000 K a u výslužného 2000 K ročně.

Jestliže tedy vede věřitel exekuci na plat pro pohledávku vzniklou před 1. XII. 1940 a chce zachovati platnost mezi stanovených zákonem č. 314/20, musí v návrhu nejenom poukázati na dobu vzniku této vymáhané pohledávky, nýbrž také uvést i nabídnouti důkazy o tom, že poměry dlužníkovy dovolují, případně poměry věřitelovy žádají, aby exekuce byla provedena v dosavadním větším rozsahu. Toto ustanovení § 14 platí však pouze pro Ostmarku, Sudety a Protektorát, takže nemůže býti použito pro zabavení platů vzniklých mimo tyto země.

c) K vůli úplnosti nutno poukázati ještě na to, že podle § 13 s platností od 1. XII. 1940 se zrušují předpisy §§ 290, 291, 292, 330 a 372 ex. ř. i s doplňujícími ustanoveními k nim vydanými (§ 13 odst. 3).